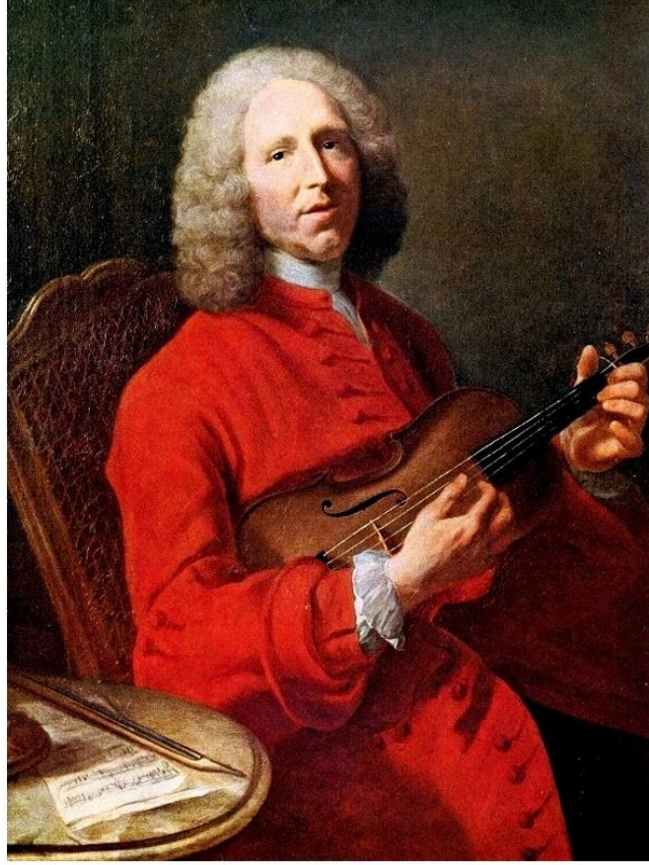

RAMEAU

Jean-Philippe RAMEAU
(1683-1764)

25 Eylül 1683, Dijon, Fransa – 12 Eylül, 1764 Paris

XVIII. yüzyılın en önemli Fransız besteci ve müzik teorisyenidir. Sahne yapıtları ve klavyeli çalgılar için yaptığı bestelerle ünlüdür. Klasik operanın öncülüğünü yapmıştır. Operalarındaki egzotik sahneler, zengin koro, dans ve betimleyici orkestra müziği sanatının başlıca özelliğidir

Fransızca opera besteciliğinde Jean-Baptiste Lully yerini almıştır ve yine Fransız François Couperin ile klavye için müzik besteleyen en önemli Fransız bestecidir.

Doğduğu kent olan Dijon'da kilise orgcusu olan babasından çok küçük yaşta müzik öğrenen Rameau, eğitimini Cizvitler okulunda yaptı.

Disiplinsiz gençliğindeki tek kararlı şey müzik tutkusuydu.

1702'de atandığı Auvergne'de Clermont Kilisesi orgculuğu sırasında klavye eserleri ve üç kantat yayınladı. 1706'da görevden ayrıldı. Ani yön değişiklikleri içinde yaşayan Rameau, anlaşmalarına hiçbir zaman sonuna kadar bağlı kalmadı. Avignon'dan Clermont-Ferrand'a, Paris'ten Dijon'a, Dijon'dan Lyon'a gidip durdu. Sonunda kesin olarak Paris'e döndü (1723) ve ölünceye kadar orada kaldı.

Rameau'nun Paris dışında taşrada geçirdiği çalışma hayatının ilk yılları hakkında elimizde ayrıntılı bilgi bulunmamaktadır. Ama Paris'e geldikten hemen sonra 1722'de yayınlamış olduğu klasik harmoni üzerine monografi "Traité de l'harmonie réduite à ses principes naturels" (Doğa kuramlarına indirgenmiş armoninin incelenmesi) ile hemen kendine

isim yapmış ve bu eser günümüze kadar klasik batı müziğinin en önemli ana teorik kitaplardan biri olma niteliğini korumuştur. Bu kitapta, üstün bir zeka ve akıcı bir inceleme yeteneği ile yeni dikey yazının sorunlarını ortaya koydu. Rameau, “yeni teorik müzik sistemi” adlı eserini de armoni ile ilgili düşüncelerini yalın bir tarzda halka tanıtmak amacıyla yazmıştı. Paris’te yayınlanan bu eser, amacına ulaştı.

Bir tanışıklığın yardımıyla saraya müzik öğretmeni ve kilise orgcusu olan bestecinin sorumluluğuna Saray Orkestrası ile Saray Tiyatrosu’da verildi.

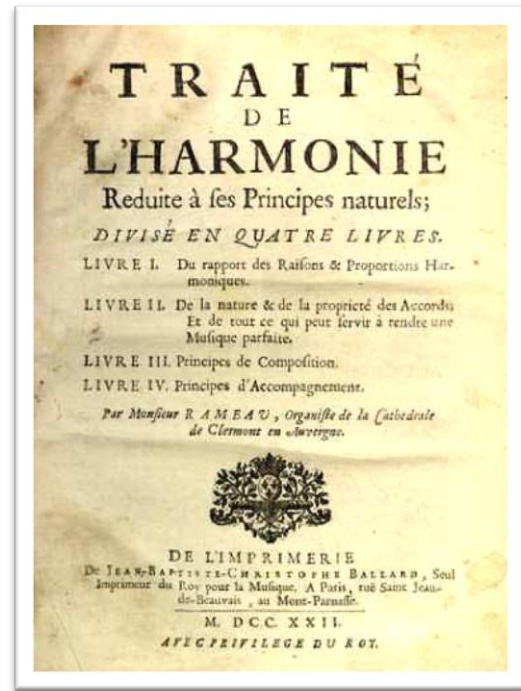
Elli yaşına geldiği zaman opera besteciliği kariyerine girmesi ile (özellikle *Hippolyte et Aricie* (1733), *Les Indes galantes* (Yürekli Hintliler) (1735), *Castor et Pollux* (1737), *Dardanus* (1739) ve *Plate* (1745) klasik operalarıyla) büyük bir opera bestecisi olarak ün yapmıştır. Toplam 36 opera yazdı. Kuramsal çalışmalarını da kesintisiz sürdürdü.

1764 yılında 81 yaşında ölen Rameau, münzevi, cimri ve aksi bir insan olarak tanınırdı. Yalnızlığı çok sevdiği için çağdaşları da yaşamı hakkında pek bir şey bilmezlerdi. Zihinsel yetilere önem veren, tekniğin temel sorunlarını kavradıktan ve çözümledikten sonra eserlerinde bunları uygulayan Rameau, aynı zamanda parlak bir solistti. Fransız müziğinin renklerini görkemli ve kendine özgü bir tarzda savunan Rameau, gerçek bir bağımsızdı.

1706, 1724, 1731 yıllarında yayınladığı üç klavesen kitabı, 1741 tarihli konser parçaları, büyük motetleri (Laboravi, Quam Dilecta, Inconvertendo), birkaç kantat (Sadık çoban, Orphée, Sabırsız) eserleri arasında önemli yer alır. 36 operasından Hippolyte et Aricie, Castor et Pollux, Dardanus, opera balelerinden Les Indes Galantes, La Guirlande anılmaya değer.

Teorik çalışmaları ise, yeni sistemin aydınlığı kavuşması bakımından değer taşır. Armoni kuralları bir yüzyıldan beri uygulanıyordu. Ancak bunlara ilk ve orta çağ çoksensliliği kurallarının da karıştığı oluyordu. Rameau, akorun tanımını yapıyor ve “gam” ın sadece bir ses dizisi olmadığını, tonalitenin temel akorlarından doğduğunu söylüyordu. Akor

sayısının sonsuz olmayıp, sadece iki akordan oluştuğunu açıklıyordu : Akor partfait majör ve akor partfait minör (mükemmel majör akor ve mükemml minör akor). Birincisi, bir telin ¼’e, 1/5’e ve 1/6’ya bölünmesinden; ikincisi ise, aynı telin 4, 5 ve 6 ile çarpılmasından doğuyordu. Rameau, her akorun ve her akor sıralamasının kendine özgü bir etkisi ve bir anlamı olduğunu belirterek bunların kurallara uygun sınıflandırılması ve kullanılması ile her türlü etkinin elde edilebileceğini ifade ediyordu.

Armonik sesler, Rameau teorisinin temelidir.

Rameau'nun müziği 18. yüzyılda çok popüler olmakla beraber; bu yüzyıl sonunda unutulmaya başlanmış; 19. yüzyılda tamamen unutulmuş ve 20. yüzyıllarda akademisyen müzikçilerce gösterilen ciddi çalışmalarla tekrar popülerlik kazanmıştır.

Günümüzde Rameau'nun müziksel eserlerinin temsilleri, konserleri ve ses kayıtlarıyla onun müzisyen olarak üstün yetenekliliğinin yeniden kabul edildiğini açıkça ortaya çıkarmaktadır.

Rameau, François Couperin ile birlikte 18. yüzyıl Fransız klavsen ekolünün öncülerinden biridir. Fakat bu iki müzisyenin çok farklı tarzları vardır.

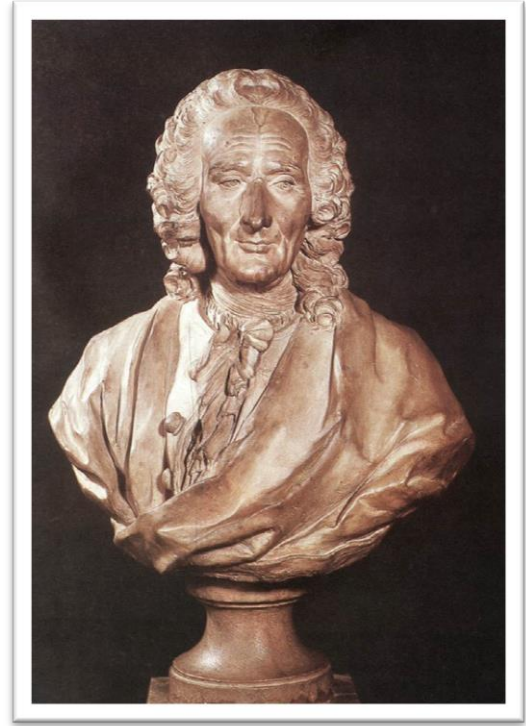
Rameau'nun müziği çok istisnai şekilde ileri müzik teorisini iyi bilen bir bestecinin

bestelerinde bu bilgisini göstermeye çalışması, yani hüner gösterme, niteliklidir. Bu şekilde besteler teoriklere ve entelektüellere hitap etme ile tenkit edilebilmektedir. Oysa Rameau müzik sanatı ile hislere de hitap etmeye hedef almış ve bunda da başarılı olmuştur. Rameau'nun kendi sözleriyle "sanatını sanat içinde saklamayı" başarmıştır.

Rameau'nun müziği daha önce hiç kullanılmamış teknikleri kullanması dolayısıyla çok yenilik getirmiştir ama bu yenilikler eski moda şekiller ve bünye içinde saklanmıştır. Bu nedenle Rameau'nun eserleri besteci Lully'nin takipçilerini çok karmaşık harmonilerinden dolayı rahatsız etmekte idi ve bunlar onu bir müziksel devrimci olarak görmekteydiler; diğer taraftan Fransa'da sosyal ve politik devrime önyak olan müziğinin sadece içeriğine bakan ve ortaya çıkarılan sesleri hiç önemli saymayan "philosophelar" tarafından reaksiyoner olarak görülmekte idi.

Zamanının müzikçilerinden gördüğü anlayışsızlık dolayısıyla Rameau müziksel deneyler yapmaktan kaçınmıştır. Örneğin "Hippolyte et Aricie" adlı operasının ikinci "Trio des Parque" üçlüsünün ilk bestesi, şarkıcıların bu şarkıyı ya bestelenen şekilde söylemeye yanaşmamaları ya da söylemeye yetenekleri olmadığı için iki temsilden sonra Rameau tarafından temsil edilen versiyondan çıkartılmıştır.

Rameau'nun eserlerinin kataloglanma ve dizin numaralanması Sylvie Bouissou ve Denis Herlin tarafından hazırlanan *Rameau Catalogue Thématique* adlı eserde verilen CT rumuzlarıyla verilmiştir.

Enstrümental eserleri RCT 1-12
Motetler RCT 13-16
Kanonlar RCT 17-20
Şarkılar RCT 21.1-21.4
Kantatolar RCT 22-28
Opera ve sahne eserleri
Müzikli trajediler
Baleli operalar
Pastoral kahramanlı eserler
Lirik komediler
Komedi bale
Baleler
Kayıp eserleri
Operalar
Opera komik için ek müzik
Yazılı teorik eserleri